

ERDŐSZETI LAPOK

a

Magyar Erdőszegylet

Közlönye.

Harmadik évfolyam. VIII. füzet. Augustus 1864.

**Mily fanemekkel és mily üzemben erdősítsük
a Magyar-Alföldet.**

Irta F.....y I.....n.

Nem régen kezembe kerülvén az angol Ingenieur egyesület múlt évi nagy gyűlésének rövid leírása, melynek olvasásánál különösen meglepett engemet ama nagyrebecsült egyesület elnökének, az ágyú-iról világszerte ismert Armstrong-nak megnyitó beszédje, melyben hiteles nyomozások és észleletek alapján számokkal bizonyította azt, miszerint Angliának még csak pár évvel ezelőtt is kimeríthetlennék tartott ásatagszén telepei — csak a jelenlegi fogyasztást véve alapúl 150—200 év múlva végképen föl lesznek emésztve; ezen az angol iparra oly aggasztó tényállás következtében komolyan s általános elismerés között hívta fel ügyfeleit oly szerek és módok kutatására, mellyek úgy olcsóság mint alkalmazhatóság tekintetében tökéletesen pótolhatnák — ha nem épen fölülmúlnák — az angol ipar mindennapi kenyerét: a köszönet.

Lám az a kalmárlelkű tisztán practicus irányú s mindég számító angol már mostan, — mielőtt körmére égne a dolog, szemügyre és

fontolóra veszi a kétszázad múlva bekövetkezhető kalamitást, mostan midőn még e nemzedék hiányt nem érez — gondolkozik már késő unokái jóllétének s nemzeti nagyságának biztosításáról. Van pedig éppen ebben valami tanulságos, mit viszonyainkhoz alkalmazva jó lesz fülünk mögé jegyezni. Nem mintha mi is fogytán volnánk már virágzó iparunk következtében ásatagszenünknek, s különösen kellene farkakodnunk e kincsesel — ó sajnos, hogy nem, — e tekintetben még minálunk nincs a szükségtől mit tartani, hiszen annyi a föltárolt, de kelet hiányában kiaknázhatlan s parlagon heverő ásatagszén telepek száma hogy sok; de vegyük erdőségeinket tekintetbe s kénytelenek leszünk bevallani, hogy ezekkel csak nem annyira jutottunk már, mint az angolok kőszénükkel; itt ott találkozunk ugyan még rengeteg erdőségekkel, de csak hol kedvezőtlen fekvés következtében annak hasznát venni nem lehetett, de ott hol az ipar a virágzás némi fokára vergődött, ott hol különösen a bányászat és kohászat nagyobb terjedelemben üzetik s mely csak nem kizárólag ép fiatal fát és faszenet emészt — rég eltűntek azok s helyükbe hasznavehetlen cserjések keletkeztek, melyeknek vég pusztulásával rendszeren a remény is elvész helyükön egykor szálás erdőt szemléltethetni az utókor által. Így történt, hogy elődeink gondatlan erdőpusztítása következtében a hazai gyári iparnak több ága olesó fa hiányában sok helyt csak teng vagy már végkép ki is pusztult. Ha elődeink oly előre látók és speculativusok lettek volna mint az angolok, s ha legalább a föltétlen erdőtalajon álló erdőt kimélték s kezelték volna okszerűen: bizonyára terjedtebb gyári iparral bírnánk, a jólét magasabb fokán állanánk mostan, s nem kellene ama sisiphusi munkára: az újra beerdősítésre gondolnunk. Sajnos azonban, hogy e vád nem csak elődeinket hanem nem kis mértékben mostani erdőbirtokosainkat is illeti; ugyan is az erdő elkülönítés után hány község, hány kis erdőbirtokos tarolta le erdejét, hogy annak nem természetszerű jövedelmével meneküljön a talán éppen beköszöntő pénzzavarból, s nem hogy dédunokáira de még arra sem gondolván mi mellett fogja majd ő maga is pár év múlva megfőzni mindennapi táplálékát s hogyan fogja majd az élet kérlelhetlen ellen-

ségét a fagyot szobájától távoltartani. Sokan lesznek talán, kik mind erre azt felelik: ha kifogy a fánk tüzelünk ásatagszénnel, van ebből hála Istennek elég. Helyes okoskodás volna biz ez akkor ha a szén-telepek kimeríthetlenné, és legalább is minden jelentékenyebb város és helység vasút vagy kanális által lenne azzal összekapcsolva, melyen olcsón lehetne a szén szállítani, de ha azt tengelyen kell fuvarozni akkor közép távolságokban is oly méreg drágává válik biz az, hogy épen a főczél az olcsóság, s így általános használhatóság sem lesz elérve. Aztán nem szabad elfelednünk, hogy a jó tüzelőfa és a szén sok tekintetben, és a gyári ipar több ágában még a legjobb minőségű kőszénel sem pótolható, annál kevésbé a mi barna-szénünkkel; nem szabad elfelednünk, hogy épen a közönséges, mindennapi polgári életben a fának mint tüzelőszernek tiszta és egyszerű kezelésénél, alkalmazhatóságánál s ártalmatlan voltánál fogva nagy előnye van a nehéz s kellemetlen, és az egészségre ártalmas gőzt terjesztő ásatagszén fellett; valamint azt sem, hogy ez még ottan is tenyésztendő hol — mint az alföld rónáin még széntelepek sem léteznek, legalább kiaknázásra alkalmas mélységben nem, — a tűzifa hiány pótlására.

Mindezt fontolóra véve nem lesz érdektelen azon kérdésnek fejtegetésébe bocsátkozni vajjon minő tüzelő fát lehet legcélszerűebben tenyészteni? Tapasztalásból tudjuk, hogy a különböző fanemek nem egyenlő jelenségek kíséretében égnék el, az egyik belterjesebb tüzet képes éleszteni mint a másik, ez lassabban ég de tartósabb tüzet ad mint amaz. A kemény cserjefák mint a cseregalagonya, a som a gyalogfenyő a téli magyal — kitünő tüzelő fát adnak annyiban a mennyiben, — mint mondani szokás, — erősebb tüzet élesztenek mint a fenyők az égerek a nyárfák a fűzek s a többi, s mégsem alkalmasok tüzelőfa tenyésztésre, minhogycsekély növekedésök s általában jelentéktelen mennyiségű fatömegük következtében nem lehet velük tüzi szükségletünket fedezni. Ez egyszerű hasonlítás mutatja, hogy a tett kérdés megfejtésénél épen úgy szükséges a különféle fanemek hőfejlesztési képességét mint azok évi átlag növekvését ismerni és tekintetbe venni.

A különféle fanemek hőfejlesztési képességét elméleti vagy gyakorlati uton lehet meghatározni. Az első Dulongtól származik s a fanemek vegyi összetételén alapszik; a másik utat követtek Rumford, Hassenfraz, Karsten, Berthier és többen kik kísérletek által határozták meg a fanemek hőfejlesztési képességét.

Mielőtt azonban az első módnak rövid ismertetéséhez és az előbb nevezett természetvizsgálók által nyert eredmények közléséhez fogunk — szükséges azon egységgel megismerkednünk mellyel a hőmennyiség méretni szokott. Az általános mértan azon alapelve következtében, miszerint a mennyiségek mérésénél egységül kizárólag csak ugyanazon mennyiség bizonyos része szolgálhat: önként következik, hogy a hőmennyiségek mérésére szolgáló hőegység csak bizonyos czélszerűleg választott hőmennyiség lehet. Általános megállapodás következtében pedig hőegységül (Calorie) azon hőmennyiség választatott, melyet egy font tiszta víznek kell magába venni: hogy hőmérséke a 100 fokú (Celsiusféle) hőmérő egy fokának megfelelőleg emeltessek, vagy más szavakkal: mely megkívánatik arra, hogy egy font tiszta víz egy Celsiusféle fokkal tétessék melegebbé. E szerint, ha azt mondjuk, hogy a tölgyfának hőfejlesztési képessége 2600 hőegység akkor az annyit jelent, hogy egy font bizonyos minőségű tölgyfával 2600 font vizet lehetne egy Celsiusféle fokkal — vagy 260 fontot 10 C. fokkal vagy 26 fontot 100 C. fokkal melegebbé tenni, vagy is 26 font jéghideg vizet lehetne forrásba hozni, természetesen föltéve, hogy a fa elégése alkalmával semmi meleg sem megyen veszendőbe.

A mondottak után most már könnyű lesz megérteni a következőket:

Favr és Silbermann pontos kísérletei nyomán, tudjuk hogy egy font köneny (H) vízzé égve (HO) 34500 hőegységet egy font széneny (C) szénsavvá (CO_2) égve 8000 „ „ ugyanaz szénéleggé (CO) égve 2400 „ „ fejleszt, Regnault kísérleteiből pedig azt, hogy egy font jéghi-

deg víznek elpároltatására 637 hőegység kívántatik. Ha már mostan valamely fa vegytani összetételéből ismeretes, hogy ennek minden fontjában mennyi széneny, köneny, víz és hamu tartalmazatik akkor az előbbi számok segédelmével nem nehéz ama hőmennyiséget kiszámítani melyet azon fának minden fontja, elégs alkalmával fejleszteni képes.

A fában létező víz részint hygroscopicus, azaz olyan mely aszálás által csaknem tökéletesen eltávolítható, részint pedig olyan mely vegyileg van kötve és a faanyagnak alkatrészét képezi. A víznek vegyi összeköttetése HO , a könenynek vegysúlya 1, az éleny 8 és így vízképzéshez minden font könenyre 8 font éleny kívántatik. Ha tehát vegybontás után azt találtuk, hogy egy font fa a hygroscopicus vizen kívül, melynek mennyisége fontokban kifejezve V legyen, C font szénenyt, H font könenyt, O font élenyt és m font hamut tartalmaz: akkor a vegyileg kötött víz ezen O font élenyből és $\frac{O}{8}$ font könenyből volt alkotva, mely köneny mennyiség, minthogy már élennyel egyesülő jő elő — többé el nem éghet s így meleget sem fejleszthet. Hőképzésre alkalmas állapotban tehát csak is a C font széneny és a fölösleges köneny vagy is $(H - \frac{O}{8})$ font, jő a fában elő, mely anyagok elégsénél — föltéve, hogy a széneny szénsavvá ég — az előbbi adatok nyomán: $8000C + 34500(H - \frac{O}{8})$ hőegység fejlődik. Ezen hőmennyiségből le kell azonban még azon hőmennyiséget vonni, mely a hygroscopicus V font és a vegyileg kötött $(O + \frac{O}{8})$ font víz elpároltatására fordítatik és a mely — ha a fának hőmérsékét circa $37^{\circ}C$ -ra tesszük — Regnault után:

$$600 \left(V + O + \frac{O}{8} \right) \text{ hőegységet teszen.}$$

Mindezt egybefoglalva, 1 font fának hőfejlesztési képességét a következő képlet által lehet kifejezni:

$$8000 \text{ C} + 34500 \left(\text{H} - \frac{\text{O}}{8} \right) - 600 \left(\text{V} + \text{O} + \frac{\text{O}}{8} \right) \text{ hőegység.}$$

Az itt mondottak felvilágosítására szolgáljon két példa. Heintz és Baer vegyi elemzés útján egy font aszalt erdeifenyőben (pinus sylvestris) találtak:

$$0,489 \text{ font szénnyt} = \text{C}$$

$$0,060 \text{ „ könenyt} = \text{H}$$

$$0,425 \text{ „ élenyt} = \text{O}$$

$$0,026 \text{ „ hamut és legenyt} = \text{m}$$

a fentebbi képlet szerint lesz tehát ezen fának hőfejlesztési képessége, a hygroscopicus vizet $\text{V} = \text{O}$ -nak téve:

$$8000 \times 0,489 + 34500 \left(0,060 - \frac{0,425}{8} \right) - 600 \left(0,425 + \frac{0,425}{8} \right) =$$

$$8000 \times 0,489 + 34500 \left(0,060 - 0,053 \right) - 600 \left(0,425 + 0,053 \right) =$$

$$3912 + 241 - 287 = \mathbf{3866} \text{ hőegység.}$$

A légszáradt fában átlagosan véve 20% hygroscopicus víz foglaltatik, mi által a fák hőfejlesztési képessége jelentékenyen csökken. Vegyük példaképen ismét ama erdeifenyőt most azonban nem aszalt, hanem légszáradt állapotban, akkor a fentebbi analysis nyomán 1 fontban.

$$\frac{100-20}{100} \times 0,489 = 0,391 \text{ font szénnyt} = \text{C}$$

$$\frac{100-20}{100} \times 0,060 = 0,048 \text{ „ köneny} = \text{H}$$

$$\frac{100-20}{100} \times 0,425 = 0,340 \text{ „ éleny} = \text{O}$$

$$\frac{100-20}{100} \times 0,026 = 0,021 \text{ „ hamu és legenyt} = \text{m}$$

$$0,200 \text{ „ hygroscopicus víz} = \text{V}$$

tartalmaztatik, és ezen fának hőfejlesztési képessége az előbb közölt képlet nyomán lesz:

$$8000 \times 0,391 + 34500 \left(0,048 - \frac{0,340}{8} \right) - 600 \left(0,200 + 0,340 + \frac{0,340}{8} \right) =$$

$$8000 \times 0,391 + 34500 \times 0,005 - 600 \times 0,583 = \mathbf{2951} \text{ hőegység.}$$

Míg tehát az aszalt erdcifenyő hőfejlesztési képessége 3866 hő-

egység, addig a légszáradt erdeifenyő hőfejlesztési képessége csak 2951 hőegység; e példából világosan láthatjuk, minő nagy előnyt nyújt a száraz fával tüzelés, s mint tékozolják azok a fát kik ezt meglehetősen nyers vagy csak szikaesos állapotban használják tüzelőszerű, mely esetben az eléges alkalmával fejlődött hőnek nagyobb része a fában bőven létező nedvesség elpároltatására fordítatik.

A hamu tartalom csak annyiban bír befolyással a fák hőfejlesztési képességére a mennyiben azáltal az éghető anyagok mennyisége p. o. egy font fában kisebbítettik, mert azon hőmennyiség melyet a hamu hőfogatóságánál fogva (Wärmecapacität) fölvesz magába jelentéktelenül csekély, s végkép elhanyagolható.

Az ezen Dulong-tól származó uton nyert számok csak nem tökéletesen egyeznek azokkal melyeket Rumford egy Lavoisier-féle jég-hőkémli segedelmével kísérletek útján nyert. E kísérletek eredményét a következő tábla tartalmazza:

	hőegység
Hársfa, (4 évig száradt asztalosfa)	3460
Ugyanaz, kemenczében aszalva	3960
Bükkfa 4 évig száradva	3375
Ugyanaz kemenczében aszalva	3630
Szilfa 4—5 évig száradva	3037
Ugyan az kemenczében aszalva	3450
Tölgyfa közönséges száradt állapotban	2550
Ugyanaz igen száradt forgácsokban	2925
Kőrifsa, közönséges száradt asztalosfa	3075
Ugyanaz kemenczében aszalva	3525
Lúczfenyőfa, közönséges száradt asztalosfa	3037
Ugyanaz, kemenczében aszalva	3712
Nyárfa, (száraz asztalosfa)	3460
Ugyanaz kemenczében aszalva	3712
Jávorfá közönséges légszáradt állapotban	3187

Ezen tábla is határozottan mutatja azt, hogy mentől szárazabb a fa annál több meleget képes éleszteni. Feltűnik benne továbbá a tölgyfának csekély hőfejlesztési képessége, mely csak annak tulajdonítható, hogy ez a hygroscopicus vizet konokul viszatartóztatja, annyira hogy még forró helyt is csak nagy nehezen szárad.

A fák hőfejlesztési képességéről tehát tudomást szereztünk volna magunknak; azok termési és növekvési viszonyaikról valamint azok fajsúlyáról is Divald és Vágner segédtablai (63—83 és 96 lap.) adnak felvilágosítást.

Így találjuk például a 96-dik lapon, hogy a légszáradt tölgy-törzsfának fajsúlya 0,82 s ennek segedelmével — egy köbláb víznek súlyát Stampfer után 56,4 fontnak véve — egy köbláb légszáradt tölgyfának általános súlyát

$$0,82 \times 56,4 = 46,2 \text{ fonttal}$$

a 64-dik lapon pedig, hogy a közép minőségű 140 éves fordáju szálas tölgyerdőnek átlag-évinövedéke holdanként 80 köbláb vagy is $80 \times 46,2 = 3696$ font. A Rumford-féle táblából látjuk tovább, hogy egy font légszáradt tölgyfa kerekcszámmal 2600 hőegységet képes fejleszteni tehát egy hold szálas tölgy-erdő, 140 éves fordátartam mellett: $369 \times 62600 = 9609600$ hőegységet.

E mód szerint van a következő tábla összeállítva.

Fanem	faj-súly	1 köbláb-nak súlya légszáradt állapotban	forda tar-tam	évi átlagnö-vedék		1 font hő-fejlesztési képessége légszáradt állapotban	1 hold erdő évi hőfej-lesztési ké-possége
				köb-lábak-ban	fontok-ban		
II. osztályú szálas erdő (középmínőségű)							
Tölgy	0,82	46,2	140	80	3696	2600	9 609 600
Bukk	0,81	45,7	120	80	3656	3400	12 430 400
Nyír	0,69	38,9	50	80	3112	3300	12 269 600
Jegenyefenyű	0,61	34,4	100	140	4816	3040	14 640 000
Lúczfenyű	0,58	32,7	100	140	4578	3040	13 917 000
Vörösfenyű	0,59	33,3	80	120	4000	3040	12 160 000
Erdeifenyű	0,62	34,9	80	115	4013	3040	12 210 000
II osztályú sarj erdő (középmínőségű)							
Tölgy és bukk	0,81	45,7	30-40	70	3200	3000	9 600 000
Ugyanaz	0,81	45,7	20	65	2765	3000	8 295 000
Nyár és éger	0,54	30,5	30-40	110	3360	3500	11 760 000
Ugyanaz	0,54	30,5	20	105	3200	3500	11 200 000

Az elősorolt számok pusztá összehasonlítása mutatja már, hogy a sarjerdők, de különösen a nyár és éger sarjerdők hőfejlesztési képességekre nézve alig tágitnak a szálaserdőknek, s így méltán következtethetjük, hogy tűzifa szükségletünk fedezésére a sarjerdők legalább is épen oly megfelelők mint a szálas erdők. Különös jelentőséggel bír ezen eredmény oly vidékekre nézve, hol már jelenleg is faszükség uralkodik, mert meggyőz bennünket arról, hogy ha csak tűzifáról van szó, nem szükség nagy tőkét igénylős a mellett csak későn kamatozó szálas-erdők növesztéséhez fogunk, hanem inkább növelünk gyorsan növő és hamar kamatozó nyár-éger-, a lapályon pedig ákász sarjerdőket, melyeknek, mint a fentebbi számok bizonyítják évi hőfejlesztési képességek csaknem oly nagy mint a szálaserdőké. Még kedvezőbbé válik azomban a viszony a sarjerdőkre nézve, ha meggondoljuk, hogy sokkal könnyebb, sokkal kevesebb akadályokkal jár első osztályú sarjerdőt mintsem első osztályú szálas erdőt nevelni, hogy sokkal gyakrabban akadunk oly talajra, egyáltalában oly viszonyokra melyek egy kitünő szép — első osztályú sarjerdőt engednek fölnevelni, mintsem olyanokra melyek egy ép oly minőségű szálaserdőnek fektetnék meg alapját. Bátran lehetett volna tehát első osztályú sarjerdőt, második osztályú szálas-erdővel összehasonlítani, mely célra a következő kis tábla szolgáljon.

I-ső osztályú sarjerdő

Fanem	faj-súly	1 köbláb-nak súlya légszáradt állapotban	forda-tar-tam	évi átlag nö-vedék		1 font hő-fejlesztési képes-sége	1 hold erdő évi hőfej-lesztési ké-possége
				köb-lábak-ban	fontok-bau		
Tölgy és bükk	0,81	45,7	30-40	100	4570	3000	13 710 000
Ugyanaz	0,81	45,7	20	95	4342	3000	13 026 000
Nyár és éger	0,54	30,5	30-40	160	4880	3500	17 080 000
Ugyanaz	0,54	30,5	20	150	4575	3500	16 012 500

Mint látjuk, a sarjerdők ezen esetben még tetemes előnyben lennének a szálas erdők felett.

A mondottak természetesen csak pusztán a tüzi fát illetik, mert ha épület-vagy egyéb szerszámfáról van szó akkor természetesen a szálaserdőket mi sem pótolhatja, de akkor nem is az erdők hőfejlesztési képessége jó kérdésbe, de maga a fának anyaga, alakja, különösen pedig annak méretei. Épen oly kevéssé van a szerzőnek eszében azt tanácsolni, hogy a már létező és jó karban levő szálas erdők sarjerdőkkel változtassanak által, hanem csak azt akarta kiemelni, hogy különösen ott hol egyáltalában tűzifaszükség uralkodik, mint például az alföld homokos területein — s főtékintettel csak ennek fedezésére akarnak erdősíteni, legcélszerűbb s legjutányosabb lenne gyorsan növe sarjerdőket nevelni.

Az erdő mint mentő a takarmány szűkében.

Irta Wessely József,

a cs. kir. szab. osztr. állam-vasúttársulat uradalmi főfelügyelője.

(Folytatás.)

A takarmány-lombfák tenyésztése.

A hol a lombtetés napi renden van, ott a lombtakarmány-szükséglet nagyobbrészt mezei-gesztenyésztés által fődöztetik.

Ott a legelőkön, utak mellett és mezsgyéken, s oly helyeken, a hol a marha tanyázik, továbbá művelésre nem alkalmas földön fákat és bokrokat tenyésztenek nem annyira a fa mint a lombtakarmány kedvéért.

Az e célra szánt mezei gesztek mint csúp- és nyes-gesztek használatnak. Minek következtében kevesebb fát adnak ugyan mint nyesés nélkül, hanem ágaik takarmány kötegekre alkalmasabbak, és kisebb árnyukkal a földeknek kevesebbet is ártnak.

Már előre is meg kell jegyeznünk, hogy a csúp-és nyes-geszteknek buja hozshajtásai, úgy mint a sarj erdőkéi, a legjobb takarmányt adják és e célra sokkal jobbak mint az öregebb fák koronájáról metszett gallyak. Mert az ily hajtások levelei nem csak hogy nagyok és nedvdúsak hanem végeik is oly húsosak, hogy azokat a marha előszeretettel emészti meg.

A csúp-gesztek olyan lombfák, melyeknek sudara a föld fölött könnyen elérhető magasságban levételett, hogy a levágási hely körül sarjadzó hajtások — a csúp — időszakonként fölhasználtathassék, az az mint némely vidéken mondani szokták botoltassék.

Csúptörzseknek csak a lombgesztek valók még pedig sarjadzó képességük szerint legjobbak: a gyertyán, a hárs, a kanadai és fekete nyárfa, a fűzfák, platánok, az akác *) kevésbé a szil, tölgy, jávor és köris, — legkevésbé, vagy épen nem alkalmasak a bükk, a nyír, az éger, a rezgő-és fehéryanárfa s a cseresznyefa.

Ezen elősorolásból kitetszik, hogy a csúptörzseknek alkalmas gesztek egyszersmind azok melyek igen jó lombtakarmányt adnak.

Nyes-geszteknél a törzs vagy egész hasszában meghagyatik, vagy csak nagyobb magasságban vétetik le a sudar. Ezeknél az időszakonkénti használat (nyeselés) abban áll, hogy a törzs hosszában hajtott gallyak levételemek.

A nyeselő-üzem bizonyos tekintetben előnyösebb, mint a csúpoló-üzem.

A nyesgesztek tovább tartanak, kisebb árnyékot vetnek, s sűrűbben állhatnak, s így nagyobb és értékesebb fatömeget szolgáltatnak.

Nyeselésre ugyanazon fánemek alkalmasak, mint a csúpolásra, sőt némelyek mint a tölgy, szil, jávor, köris, még alkalmasabbak is; nagyon jók még az éger és jegenyenyárfa.

Az osztrák havasokon a takarmánylombgesztek majdnem mind nyeselő üzemben használatnak.

Hogy a takarmánylomb-használat rendszeren és tartamosan történhessék: a nyes-és csúpgesztek összes száma épen annyi vágásra

*) Ez csak védett helyeken, mivel máskép fiatal sarjai a szőlőtől letöretnek.

osztandó, mint a mily öregekké a sarjakat engedjük lenni; minden évben azután egy ily rész használatba veendő.

A csúp- és nyesgesztek, a sarjak sebes növése, és a szerint, a mint a fára több vagy kevesebb értéket fektetünk, 2—5, legfőlebb 6 éves fordában gallyazatnak.

A sebesen növő kanadai és fekete nyárfánál, akác és fűzfáknál 2 éves, a lassú növésű hárs és tölgyfáknál a 3 éves forda ajánlható, a mennyiben a főértéket a lombra fektetjük; mivel minél fiatalabb a gally annál jobb a lomb is. Ha azonban használható vastagabb fát is óhajtunk, úgy a fordát 1—2 évvel meghosszabbítjuk.

A hol a sebes növésű gesztek 2, és a többit 3 éves fordában nyesik, ott a gesztek jó karban tartására szükséges, hogy időnként, talán minden harmadik nyesés után a sarjakat egy évvel öregebbé engedjük lenni, hogy így a gesztek magukat egy kissé kipihenhessék.

Nagyobb, a mezei gazdaságra alkalmatlan helyeken, vagy ott, a hol a takarmánylombot nagyobb mérvben akarják tenyészteni, e célra valóságos erdők ültetnek.

Ilyen erdőknél kétségen kívül legalkalmasabb az alj- vagy sarjerdő-üzemmód. A sarjerdő a talajnak teljes használatát biztosítja, mivel könnyen és mindég teljes zárlatban tartható; a mesterséges erdősitést s az avval kapcsolatban levő költségeket nélkülözhetővé teszi, mivel saját magát tartja fenn, és becsesebb lombot ad; végre a lombkötegek készítése is kevesebbe kerül, mert a vágás itt — a tövön — legkönnyebben történik.

Az aljerdő oly fiatalon vágandó, a mint csak lehet mert mennél fiatalabb a sarj annál jobb és tápdúsabbak azon a emészthető részek.

Mily roppant különbséget tesz a kor a lomb jóságban kitűnik, ha p. o. az aljerdőnek 1—2 éves hajtásait egy már vágható szálerdő gallyaival összehasonlítjuk. Az első buja hosszönvésükön tele vannak nagy nedvdús levelekkel s az utolsó évi hajtás oly húsos, hogy azt a marha épen oly szívesen eszi mint a levelet. Ily sarjakkól készült takarmány kötegekből, ha azok a marha elé vettnek, nem marad több

meg, csak a súlynak $\frac{1}{4}$ vagy $\frac{1}{3}$ megemészthetlen farésze. — Öreg gesztek gallyai ellenben igen kicsiny, bőrnemű levelekkel bírnak; az utolsó megemészthető hajtás igen jelentéktelen, a farész pedig sokkal túlnyomóbb, úgy hogy a köteg súlyának $\frac{2}{3}$ – $\frac{3}{4}$ részét teszi.

A takarmánylomb nyeresre szánt berkekben a cserje-üzem szokott használatban lenni, és pedig úgy cserjék mint a sebes növéssű geszteknél (fekete- és kanadainyárfa, fűz, akác) 3—8, a többi puha lomgeszteknél 4—10, és a lassú növéssű keményfáknál 5—12 éves fordában.

E fordaszámokból a nagyobbat vagy kisebbet választjuk a szerint a mint előttünk vagy a fa, vagy pedig a takarmánylomb bír nagyobb értékkel. A hol a főhasznót a fa adja, s a lomb csak úgy melleleg használtatik, ott még magasabb; — cserjéknél 5—10, a puhafáknál 10—15, s a kemény fáknál 15—25 éves fordaidőt is használnak.

Ezen cserje-üzemnél ugyanazon általános szabályok érvényesek, mint a sarjerdőnél, s szinte annyi évi vágásra osztandók, mint a hány éves a forda.

A különbség csak abban áll, hogy a takarmánylombgeszteket nyáron kell vágatni, a miről később még szólni fogunk.

Ott, hol a rendes takarmánylombgesztek a röglőni takarmány szükségét ki nem elégítik, megengedhető, hogy a közönséges, csupán a fatenyésztésre szánt erdők, kivételesen takarmánylomb készítésre is használtassanak.

Ez legelőször is a rendes évi vágásokban történhetik. Itt a fa ezen célra tél helyett nyáron vágandó és az ejtett törzsek azonnal legallyazandók.

Ebből szükségképen következik, hogy a fát, ha nem akarjuk hogy korhadásba menjen, azonnal föl kel dolgozni. Mind ennek daczára a hasábfá némiképp, s a föl nem hasogatható dorongfa pedig határozottan veszít tüzeréből. *)

*) E hátrány a hasábfák lehántása és függélyes fölállítása által ugyan kikérülhető volna, de ez, az avval összekötött nehézségek végett többnyire kivihetlen. A lehántolás a kiszáradást segíti elő s a fadarabok fölállítása a nedv kifolyását könnyíti.

Mind azonáltal ily országos bajok idejében az erdőbirtokos e veszteséget annál szívesebben eltűrheti, mivel e kárt az eladandó takarmány árába beszámíthatja.

Már föllebb mondatott, hogy az öregebb gesztekről nyert lombnyalábok rosszabb minőségűek. Ezenkívül az évi rendes vágásokban, nyerhető lomb takarmány szükség idején a megkívántató mennyiséget nem is fődözheti.

Ilyenkor azután minden aggály nélkül a magról kelt fiatalosok is, egyszeri letarolás által, segélyül veendők. Az itt nyerhető takarmány sokkal jobb minőségű; beszerzése kevesebbe kerül; a fa minőségben veszteségről szó sem lehet; és a mi itt különösen döntő, az, hogy az ily fiatalosok új erővel, buján, ismét kihajtanak, s még a másképp rosszul sarjadzó bükk is, ha ily fiatalon vágatik, a gyöktörzs való rügyeiből oly kitünően hajt, hogy e sarjak a magról kelt növényekkel egyértékűek és kevés év mulva ezektől megsem különböztethetők.

Ilyen egyszeri használat által a fiatalosok semmit sem szenvednek; sőt ellenkezőleg buja, egyforma növést nyernek, mellyel nevezetesen akkor nem bírtak, hogy ha egy nem rég vágott szálerdő serdényei valának, mely a fa feldolgozás által szenvedett.

A takarmánylomb gyűjtésről.

E fejezetben, mint magától érthető — szó sem lehet azon lombról mit a marha lelegel, hanem csak arról, mely mint széna gyűjtetvén össze, takarmányul használtatik.

A gyűjtésnél, a helyet, hogy az ágakat le fosztanák, sokkal czélyszerűbbnek találtatott, azokat egészen hagyva megszáritani, és a könnyebb kezelés és elrakás végett nyálabokba kötni.

A legfontosabb kérdések egyike itt: a takarmánylomb gyűjtésének időszaka.

Minél gyengébb a lomb, annál szívesebben eszi azt a marha. Az egészen természetes uton, a fán kiszáradt lombot ellenben, azt t. i. melyet mint lombalmot használunk, a mi házi állataink majd épen nem eszik. Az éhség ugyan kényszeríti őket végtére azt is megenni,

hanem ezen esetben az ily lombból még kevesebb táplálékot nyernek, mint a szalmából.

Következésképpen állíthatjuk, hogy minél fiatalabb korban gyűjtetett be a takarmánylomb, annál táplálóbb is lesz. A gyűjtésnél azonban nem csak a minőséget, hanem a mennyiséget is tekintetbe kell vennünk.

A takarmánylomb közönségesen csúp, vagy nyesgesztekről, és cserjésekben gyűjtetik; tehát a gallyak, melyek itt kérdésbe jönnek, majdnem mind hosszajtások; *) ezek pedig növéstüket az úgy nevezett nyári hajtás, **) által, augusztusban, vagy még később, őszel végzik be. ***)

Ha tehát gazdag lombaratást akarunk, akkor a jános-hajtás befejezését is bekell várunk. Ezt pedig annál könnyebben tehetjük, mivel a galyvégek és a lomb ekkor ép oly nedvdús porhanyó és tápláló, mint a májusi hajtás már megérett lombja. Ez utóbbinak érési ideje, úgy mint, a jánoshajtásé, — az időjárás szerint többé vagy kevésbé változékony; forró nyarakban, mint a növényélet minden szakaszai, — jóval előbb történik. Általánosán csak annyi mondható, hogy ezen időpont augusztushavába esik. Azon gesztek, melyeknél a hajtások hozsnövése egész nyáron át szakadatlanul tart még későbbben nyesendők, nevezetesen akkor, ha a hozsnövés, (mint p. o. a candai nyárnál) egész augusztusvégeig még elég jelentékeny. A vágás azon-

*) A geszteknél két egymástól egészen eltérő hajtást különböztetünk meg. Olyanokat, melyek felső végükön egész nyárutó vagy őszig nőnek igen hoszuak, vastag bélűek és lombdúsak; és olyanokat, melyek rövid év vastagok, végükön csak egy pár levéllel, és ezek között a jövő év végrügyeivel bírnak. A főntebbiek hossz- és az utolsók rövidhajtásoknak nevezetnek. A hozshajtások legnagyobbak a fanemek fiatal korában különösen tő- és csúp-sarjakknál.

**) Több fanemek ezek közt a bükk, hárs és tölgy, a fakadás után májusban mintegy 2 hétig hajtának. Erre azután mintegy 6—8 heti nyugalom következik, míg végre augusztusban Jánosnap körül a hozsnövekvés ismét be áll.

***) Más fanemeknél, (p. o. a fűz és nyárnál) a hozsnövekvés egész nyáron át szakadatlanul tart. Ez történik a tő- csúp- és nyes-sarjakkal azon fanemeknél is, melyek különben (mint a tölgy és bükk) csak két megszakasztott hajtást tesznek.

ban az őszi első harmadán túl még itt sem terjeszhető ki mivel különben az öregebb levelek túlértek lennének.

Ennyit a gyűjtés idejéről, a mint az a nyereendő lomb jószágára való tekintettel szükségesnek látszott.

A vágásidejének meghatározásánál azonban még egy más körülményre is kell tekintettel lennünk, és ez a nyezetgesztek kihajtási képessége.

Ha igen korán nyesünk, akkor a gesztek még ugyan azon évben sarjadzanak; ezen elkésett sarjak azután nem képesek a fagyok beállása előtt megfásodni, s télen át elfagynak, a mi az anyatörzseknek és tuskóknak nem csak hogy árt, hanem azokat némelykor tönkretesz. Tekintetbe véve e körülményt: a vágási időt tehát inkább később, mint igen korán kell váltasztanunk.

Mindezt összevetve: a lomb gyűjtésre legalkalmasabb időszak augusztus végétől szeptember végeig; egyébaránt meg kell jegyeznünk, hogy szárazságban és forró nyarakon ezen időpont sokkal hamarabb szokott beállani. *)

De ha a takarmánylomb erdőt augusztus végén vagy szeptemberben vágjuk is, azért a tuskók, nevezetesen a birodalom délibb vidékein, és meleg őszkor, mégis még ugyan azon ősszel kihajtanak, minek folytán az új sarjak gyakran elfagynak, a mi az anyatörzseket annyira gyöngíti, hogy gyökerestől kivesszük. Ezen veszély elkerülése végett legjobb, ha a sarjerdő minden tuskóján meg hagyunk egy egy hajtást, mely egész télen át — tavaszig — érintetlen marad. E nedv húzó sarj a nedvek szükséges átváltozását közvetíti s ez által a tuskók kihajtását akadályozza.

Ott hol lombtakarmány szerzés végett nem sarjerdő hanem magról kelt fiatalos törül vágatik, ott mint magától érthető, az előbb említett segédeszköz nem alkalmazható; hacsak a fiatalos nem volna már annyira fölserdülve, hogy a mellék ágak nyesése után a törzsek

*) Ezen esetben, főképen ha a melegség még folyamatosan tart a tuskók csúpok és nyezetgesztek még ugyanazon évben kihajtanak.

magok, sudaraikkal együtt meghagyhatók volnának. Azon csak néhány éves magesemetékkal bíró fiatalosokat legjobb ha egy, hóval előbb vágjuk, mivel akkor a tuskókon csakhamar mutatkozó hajtások még elég korán megfásodnak, hogy a tél hidegét kiállhassák.

Mint már mondatott, a csúpgesztek, — lombtakarmány szerzési célból 3—6 éves fordában vágatnak.

A csúpsarjak vagy közvetlen a törzs végén vágatnak le, mi által ez gömbszerű alakot nyer, — vagy pedig mindjárt elejétől fogva 1—2 láb hosszú ágcsonkok (szarvak) hagyatnak meg hogy a kihajtás ezeken történjék. Ez utóbbi eljárás sokkal célszerűbb, mivel a kihajtásra nagyobb tér marad, és a sarjak ezen szabad állásukban hamarabb fejlődhetnek s könnyebben is vágathatók.

A csúpgesztek vagy egyszerre botoltatnak, vagy csak szálalva, úgy t. i. hogy mindég a legerősebb törzsek csúpoltatnak. Ez utóbbi mód mely rendszeren a fűzeknél más, nem lombtakarmány nyesési — célból, jön használatba a vágást nehezíti.

Némelyek azt ajánlják, hogy a csúpgesztek vágásánál a nedvkeringés főtartására, azaz az élet és növésifolyamat végett, egy vagy több nedvszívó ág hagyassék meg. Ily elővigyázat azonban csak korai vágásnál és nehezen sarjadzó fanemeknél látszik tanácsosnak.

A nyesgesztek vágása, közel a törzshez, az úgynevezett nyeslővel (Heppé) történik. Azonban mindjárt az első vágásnál, — megfelelő távolságra egymás fölött, körülbelül 1' hosszú ágcsonkok hagyandók, hogy azoknak segítségével a faderékre kényelmesebben és veszély nélkül lehessen fölhágni, s a nyesést alól kezdve, fölfelé a sudarig folytatni. A vágásnál vigyázni kell, hogy az átmetszeti lapok megne repedezzenek. Ha a nyesés ellenben a sudartól a faderékon lefelé történik, akkor a már levágott felső ágak az alsó sarjakra esvén, ezeket gyakran letörik. Nedvszívó ágak a nyesgesztekénél fölöslegeseek.

A száraz lombtakarmány előállítására igen egyszerű.

A fiatal 2—4 éves gallyak nyeslő vagy balta segítségével a törzsről vagy az ágról levágatnak, a fiatalosok pedig a sarjerdők levágási módja szerint tarlasztatnak. Azután a gallyak összeszedetvén

guzszzsal csomagokba köttetnek, melyek szárítás végett akként állítatnak föl, hogy azokat vagy álló fák köré támasztjuk, vagy pedig szabad téreken 5—6 csomagonként gúlába rakjuk.

Jó időben a nyalábok kívülről 2—3 nap alatt megszáradnak. A kévék ezután megfordítatnak úgy, hogy száraz oldaluk be, a még nedves pedig kifelé essék. Azután 6—8 nap alatt rendszeren már annyira kiszáradtak, hogy össze rakhatók. A behordás végett nem kell a levelek tökéletes kiszáradását bevárni, mivel különben a föl és le rakásnál és a szállításkor igen sok lombot vesztenénk. Azon ne aggodjunk, hogy a még egészen ki nem száradt nyalábok fekvés közben meg dohosodnának, mivel a kötegek belsejében a lomb oly lazán fekszik, hogy a lég még a rakhelyen is keresztül járhatja, s így a leveleket kiszáríthatja. Ha azonban, a kötegek telyesen kiszáradtak, akkor a szállítás korán reggel, midőn a levelek a harmattól megnyirkosodtak — történjék, tehát akkor midőn száraikról nem törnek le oly könnyen.

A kötegek épúgy, mint a széna és szalma, vagy fészter alá vagy pedig a szabadban kazalokba, és boglyákba rakatnak.

Ha a szükség nem kényszerít, a lombot minden válogatás nélkül vágni, akkor igyekezzünk az olyan ágakat mellőzni, melyeknek levelei, mint p. o. nyárfák, bükkök szilek és hársaknál, — nem bibircsesek, mert az ilyen lombot a marha nem szereti.

A takarmánylomb a száradásnál se a nap sugarainak sem pedig az esőnek ne legyen nagyon kitéve; még a nagy harmattól is meg kell a nyalábokat óvni. Mert ha ez elővigyázat elmulasztása által a levelek kiáznak söt barnák, vagy feketék lennének akkor táperejük alig érne többet, mint a buza és rozs szalmáé.

A takarmánylombnak csak akkor van meg teljes jósága, ha zöld színét a száradás után is megtartotta.

A lombtakarmány készítési költségei.

A lombszéna gyűjtési költségeiről még ugyan nagyszerű tapasztalatok közzé nem télettek de azon kevés a mi e tekintetben már világot látott körül belől a következőkbe vonható össze.

A kékék 10—20 fontosak.

A kékék megemészthető része t. i. levelek, rügyek, húsos ágvégek, aszerint a mint az ágak levél- vagy fadúsak, — az egész súlynak 75—35; és a hátramaradó fa pedig annak 25—65 százalékát teszi.

Száz lombkéve elkészítése 3·5—4·8, — száz mázsáé pedig 25—45 napszamba kerül. Azon kéve mennyiség előállítására pedig mely 100 mázsa megemészthető (fanélküli) anyagot tartalmaz, mintegy 60—80 napszám számítható.

Az erdőnek takarmánylomb termése.

Égyes fák lombtermésének meghatározására még nem bírnak elég biztos mértékkel.

És mivel takarmányszük időben a földeken elszórva álló egyes fák lombtermése alig jöhet számításba, azért csak azon termésre fogunk szorítkozni, melyet egy hold erdő adhat.

E tekintetben sem történt még soha kielégítő, közvetlen kísérlet *) szerencsénkre azonban némi részt a lomb alomra nézve, igen.

Mivel azonban ez utóbbi nem egyéb, mint a lefolyt nyárnak a fákön állott teljes lombtömege, azért minden lényeges hiba nélkül állíthatjuk, hogy takarmánylomb is ugyan annyit nyomott volna melyet azon erdőben gyűjtöndettünk, mint ugyan azon álabbnak a légszáradt alom mennyisége.

*) A lombmennyiségre nézve tudunkal csak Hartig Tivadar tudor, erdőtanácsos és tanár által vitettek, melyeknek eredményeit: Vollständige Naturgeschichte der forstlichen Kulturpflege Deutschlands című művében tette közzé.

A branschweigi kagylómésztafej legjobb minőségű helyein álló kitünő bükk állaboknak egy éves lombtermését ő következőleg állította össze.

Egy hold szálerdő

Állabkor Lombmennyiség mázsákban

	nyers		száraz
5	37	17	
10	60	28	
15	72	33	
20	86	40	
30—120	113	52	

Egy hold sarjerdő

Állabkor Lombmennyiség mázsákban

	nyers		száraz
5	73	33	
10	162	74	
20	240	110	
30	267	122	
40	144	67	

A sarjerdőben tett kísérletek kevésbé biztosak, mivel a tényleges termés csak egyes tuskóról vétetett föl, s az összes holdankénti termés azután csak bizonyos tuskószám létezésének föltétele szerint határozott meg.

Ezen föltevés által a következő, még egyelőre igen jól használható táblához jutunk:

A szárazlomb súlya mázsákban.			
Takarmánylombtermés.	fiatalos	rudak és. gesztek	középkorú
	Sarjerdő:		Sarjerdő:
	fiatal sarjak	öregobb	
Tiszta, elegyetlen állabok, a következő fánemeknél:			
Bükk	15—30	20—45	30—70
Hárs, gyertyán, mogyoró . . .	13—26	18—38	26—60
Jávor, éger	11—22	16—32	22—50
Tölgy, szil, fekete nyár . . .	9—18	13—26	18—40
Köris	8—15	10—20	14—30
Nyír, rezgő-nyár	7—12	8—15	10—20
Közönséges erdők elegyes fánemekkel:			
Bükkerdő	12—25	20—40	30—60
Tölgyerdő	10—20	15—30	25—45

Ezen számok a közönséges legkisebb és legnagyobb lombtermésnek és azon évi ingadozásnak felelnek meg, melynek az erdők jobb vagy rosszabb zárlatuk és növekvésük szerint alá vannak vetve. Ki kell azonban emelnünk, hogy itt csak csupán a tiszta takarmányanyag súlyáról van szó, tehát a meg nem emészhető farész, mely a takarmány kötegekben létezik, — nincs számításba véve. Ép oly szükséges megemlítenünk, hogy az erdőknek tényleges lombtermése az itt kimutatottakon jelentékenyen alul esik; részint azért, mivel a lomb egy része a levélgubicsok által megrontatott, másrészt pedig mivel az erdők

Hartig tdr. a nyers és száraz lomb közti súlyarányt 100: 46-nak találta.

Sűrű zárlatu tölgyerdőben, 1 köbláb galyfára 20 font frislomb, — minden köbláb ág és galyfára 8, — törzsfára 0·6, és a földfölüli fatömeg minden köblábjára pedig 0·55 font zöld lomb esik.

kimélése végett kénytelenek vagyunk a rudak (Stangen) és sarjak egy részét vágatlanul hagyni.

A mi az egyes gesztek lombtermését illeti, elég csupán annyit tudnunk, hogy a lomb mennyiség a fatömeghez körülbelül egyenes arányban áll, és hogy a geszteknek 100 köbláb fatömege mellett 2—6 mázsa lombnyaláb (lomb, galyakkal együtt) várható.

Az erdők takarmánylombjának kerükltsége.

Magától érthető, hogy a lombtakarmány kerükltsége hely, idő és körülmények szerint lényegesen különböző, s így az csak esetről esetre mutatható ki. De hogy meggyőződhesünk, hogy az erdők takarmánylombja gazdaságilag előnyes-e, és mennyiben? szükséges ezen árakat számokban is kimutatnunk.

Főntebb láttuk, hogy takarmánylomb kötegekre csak 2—5 éves gallyak használatnak. Föltehetjük tehát, hogy a takarmánylombball átlag véve 3 éves fa vágatik, és így 3 éves fanövedék megy, a fatermesre nézve kárba. Tegyük a fa átlagnövedékét holdanként $1\frac{1}{2}$ b. öltre, és a kárba ment fatömeg értékét bécsi ölenként 4 forintra, akkor a takarmány-lombkötegek által elvont fatermesértéke **18** frt. Azon lombkötegmennyiségnek értékét, mely 100 mázsa emészthető anyagot tartalmaz, — főntebb 70 napszám értékre tettük, mely körülbelül 42 fra. számítható. Mivel pedig egy hold erdő, nagy átlagban mintegy 33 mázsa valódi takarmány anyagot szolgáltat, a beszerzési költségek-ből tehát **14** frt. esik egy holdra. E szerint az egy hold erdőből nyert takarmány anyag **32** forintba, mázsája pedig mintegy 1 forintba kerülne.

Mivel a tiszta takarmánylomb értéke a réti szénáéval egészen egyenlő, és az utóbbinak ára olcsó években 1 frt., szükévekben pedig 3—6-szorta nagyobb, — következik: hogy a lombtakarmány a réti szénával még közönséges években is vetekedhetnék; drágaság idejében pedig azt különös nagy előnnyel pótolhátná. Ezen számításon annál kevésbé lehet fönakadni a mennyiben mi, hogy ne ámítsuk magunkat, akarattal inkább

minden adatot úgy használtunk, hogy az a lombtakarmány hátrányára, nem pedig előnyére essék ki.

És valóban, a lombtakarmány majdnem mindig sokkal kevesebbe kerül egy forintnál, úgy hogy az 1 forintot valószínűleg mint a lombtakarmány legmagasabb árát tekinthetjük, azon lombtakarmányét t. i. mely az e célra berendezett erdőkből nyerhető.

Tegyük föl a legrosszabb esetet, hogy p. o. épen a legnagyobb szükség idején a rendes korlátokon túlhágva: még 10 éves fiatalosokat is takarmánylomb-gyűjtés végett vágnánk le; tegyük föl tovább minden valószínűség ellenére, — hogy oly helyeken, a hol a fa ölének értéke 4 frt. a takarmány-gallyak mellett egyszersmind nyert tűzifát eladni nem volnánk képesek; úgy a takarmánylombnak mászája ezen szélső esetben is csak $2\frac{1}{3}$ frtba, tehát még mindig kevesebbe kerülne, mint ilyen időkben a széna.

A lombtakarmány szállítása.

A nyerstermékeknél többnyire az a baj, hogy súlyok pénzértékükhöz igen rossz arányban áll, minek következtében nem szállíthatók nagyobb távolságra oly könnyen, mint a műtermékek.

Ugyan ez eset áll a takarmány anyagok, és ezek között leginkább a lombtakarmányra nézve.

A takarmánylomb még a réti szénánál is hátrább áll; mivel az előbbinél a valóságos takarmányanyag között még jelentékeny fennnyiség is van, mely az egész súlynak $\frac{1}{3}$ -án alul soha sem áll, sőt gyakran annak $\frac{2}{3}$ -át is képezi. Azonkívül a széna még össze is sajtolható, s így a messze szállításra alkalmasbá válik, míg a takarmánylombkötegek nem csak, hogy össze nem sajtolhatók, hanem még azon tömörséggel sem bírnak, mint a sajtolatlan széna.

Mily kedvezőtlen körülmény e rossz szállítási képesség: legjobban látnunk a következő táblából:

	Egy mázsá- nak közön- séges ára	Azon mennyi- ség súlya mely egy mázsa szé- na ért'ket kép- visel.
	forintokban.	fontokban.
Gabona	3.00	40—52
Réti széna	1.20	100
Takarmány lombköteg	0.60	160

Ezen tábla mutatja, hogy a takarmány-lombkötegek szállítása a gabonához képest majdnem négyszer és a szénához mérve pedig több mint $1\frac{1}{2}$ -szer drágább.

A széna szállítása azonban már olyan sokba kerül, hogy azt nagyobb távolságra vitetni már igen nehéz.

Vasuti árszabályaink, *) valamint az 1863-iki évnék tapaszt-

*) A következőkben mi itt az osztrák cs. kir. szabadalmazott állam vasutársaság, egy ide vonatkozó ár-szabályának kivonatát adjuk.

Géppel sajtolt széna és szalma, a valóságos tejsúly szerint, az I. szállító-osztályba tartozik, és így mázsánként és mértföldenként 1.56 krba kerül.

Ezen cikkek sajtolatlan állapotban való szállításához, külön fölszólítás folytán külön kocsik is adatnak, mely esetben egy kisebb 4 kerekű kocsit 67.20, — és egy nagyobb 4 kerekű, vagy egy közönséges 8 kerekű kocsit 134.40 mázsával, az I. szállító-osztályzat szerint mértföldenként és mázsánként 1.56 krjával jön számításba.

Ha e cikkek sajtolatlan állapotban kisebb mennyiségben szállítatnak, úgy hogy legalább egy kis 4 kerekű kocsit be- nem töltenek akkor a III. szállító-osztály szerint mázsájától mértföldenként 3 kr. fizettetik.

Sajtolatlan állapotban széna és szalma az illető állomáson csak előleges jelentés után vétetik föl; ezen cikkek tehát a pályaudvarba csak akkor szállíthatók, ha az ahoz szükséges kocsik már készen állanak.

A meghatározott állomáson az illető a szállítmány megérkeztéről rögtön tudósítatik, és köteles, azt haladéktalanul átvenni. Sem a föladási, sem pedig a kiadási állomáson e cikkek szállításánál azoknak lerakására bérmentes rakhely nem ádatik.

A főntebbi szállítási költségekhez még az illető ágió pótlék, valamint a föl és lerakásért — semmi tekintettel a távolságra, — mázsánként 1.6 kr. és ugyanannyi biztosítási illetik, jár.

Nagyobb szállításoknál az álladalmi vasutársaság még ár-csökkentést is enged-ményez, melynek maximájául azon 30 % tekinthető, mit a társulat saját vállalatainál szokott leszámítani.

A cs. kir. szabadalmazott délipálya egy, — 1000 köblábot tartalmazó kocsit 1.20 forintért enged át mért-földenként. E kocsit mintegy 80 mázsa sajtolt szénát vehet föl; egy mázsára és egy mértföldre tehát 1.5 kr. esik. Ha a széna sajtolatlan rakatik föl, akkor a kocsiba csak 26—27 mázsa férel, s így mázsájára mértföldenként 4.5 kr. esik.

talatai e tét igazságát eléggé bizonyítják. Daczára annak, hogy a szénának ára Magyarorszában borzasztó magasra nőtt, szénát nagyobb mennyiségben még is csak hajón folyammentében, vagy sajtolt állapotban, vasuton lehetett szállítani

Ilyen körülmények között lehetetlen, hogy a lomtakarmányt nagyobb távolságra szállítsuk, és nem marad egyéb hátra, mint a marhát a lomtakarmány helyére terelni.

Ez természetesen csak nagyobb csordával és csak akkor kivihető, ha a marha azon helyen hosszabb időre elég táplálékot talál.

A csordákkali vándorlás, a takarmány helyére más országokban napi renden van, és Magyarorszában sem új. E nem csupán azért gyakoraltatik, hogy a legelők fölhasználtassanak, hanem azért is, hogy a réti széna fölemésztessek. E legeltetési mód kicsinyben, — Magyarhon minden községében alkalmaztatik; lényeges nehézségekkel pedig épen nem jár, ha csak egyszer a részesek annak gyakorlatába bevezetettek.

A takarmány tulajdonosa és a marhák birtokosa között létre jövő közös viszony kétféle. Az utóbbiak vagy veszik vagy bérlik a legelőt és takarmányanyagot és minden egyébről maguk gondoskodnak vagy pedig a takarmányanyag birtokosa veszi át a marhát bizonyos bérért kitarítás végett *)

(Vége következik.)

*) Ilyen viszonyok valóban alakultak is az 1863-diki szározáság következtében. Magyar birtokosok egész Szerbiáig küldték marhájukat kitarítás végett.

EGYESÜLETI KÖZLEMÉNYEK.

A Magyar Erdészegylet f. é. Julius 10-én tartott igazg. választmányi ülésének

Jegyzőkönyve.

Jelenvoltak: Wessely József alelnök; választmányi tagok: Dr. Barta Béla, Dr. Gervay Nándor, Kremszner Nándor, Dr. Kornhuber András, Smetaczek Ferencz, Thieriot Albert, Mack Ede, egyleti titkár: Rowland Vilmos.

1.

Wessely alelnök úr azon közlése, hogy Ő Főlsége a; Selme-
czi es. k. Bánya- erdő- és jószágigazgatóságnak azon célból, hogy
az idén ott tartandó közgyűlés alkalmával az Erdészegyletet vendég-
szeretettel fogadhassa 800 forintot legkegyelmesebben engedményezni
méltóztatott, — élénk köszönet nyilvánítással fogadtattott.

2.

Az egylet titkára előterjeszti a nm. magy. kir. Helytartótanács-
tól leérkezett új egyleti alapszabályokat.

Miután az alapszabályokhoz most függesztett 29. §. sem az első,
sem pedig a nm. m. kir. Helytartótanács kívánatára és ennek uta-
sitása szerint megváltoztatva előterjesztett tervben befoglalva nem
volt; — miután továbbá ezen 29. §. a magyar kir. Udvari-Kan-
celláriánál lévő alapszabályok eredeti példányában nincsen; s mi-
vel mindezekfölött a hasonló tudományos egyletek alapszabályai
Császár Ő Főlsége által engedményezve és a m. udvari
Kancellária által alólírott engedményezési záradékkal ellátva szo-
kott leérkezni; — felkéretik az alelnök, hogy eziránt a nm. m.
kir. Helytartótanácsnál fölvilágosításokat szerezzen és azoknak e-
redményét a legközelebbi igazg. választmánynyal tudassa.

A titkár a nm. m. kir. Helytartótanács f. é. Julius 8-ról, 47570 sz. alatt kelt, s a magyar Erdészegyletkezhez intézett következő kibocsátványát terjeszté elő:

47,570 sz. Az összes törvény-hatóságok részéről bekívánt kimutatások alapján az államszámvétség által összeállított s J. alatt melékletben visszavárolag idézart táblázatból kitünik, miszerént az országban valamennyi község erdeinek területe 4085820 katast. holdra — s a sz. k. városoké 230,483 holdra rúg, s tekintve a még folyamatban lévő s még ezentúl megindítandó úrbéri rendezési s tagosítási perek folytán a volt úrbéres községek részére elkülönítendő erdöttesteket ezen erdőterület néhány év alatt még tetemesen növekedést nyerend. Mivel azonban a köztapasztalás mutatja, hogy a községi erdők általán véve sem okszerűen sem kiméletesen kezeltetnek, de a közigazgatási jár. Tisztviselők súlyos elfoglaltatásuk miatt arra kellőleg felügyelni nem is érkeznek, mind ezeknél fogva pedig nem ok nélkül lehetne tartani attól, hogy az országnak ezen közoltalom alatt álló kincse idő előtt pusztulni s a községek ragyonállapota csökkeni fog. Ennek eltávolítása végett szükségesnek látszik, hogy a megyékben oly hivatalos közeg állítassék fel, kinek a községi erdőkre s ültetményekre való szoross ellenörkődő felügyeletnél — a községi erdők használati s kezelési módjainak kijelölésénél, ültetvények elrendelésénél s megvizsgálásánál, szóval a községi erdők hű fentartásánál s gyarapításánál egyéb teendője s feladata ne legyen s még legfeljebb mind hivatalos szakértő, bírói végzések folytán erdei szemlék s becsütételeknél alkalmaztathassék.

Mielőtt azonban ezen erdő-felügyelői hatósági közegek felállítása legfelsőbb helyen javallatba hozatnék, ezen kir. főkörmányszék felhívandónak találta ezen erdészeti egyesületet hogy a községi erdők felügyelete, és kezelésének legcélszerűbb módjai valamint azok megóvása s célszerű kezelése feletti örökös végett alkalmazandó közegek száma, — s azoknak minő utasításokkal leendő ellátása iránti nézeteit tekintettel a községi erdőknek a megyéken aránytalan terjedelmére is, melynélfogva minden megyére külön felügyelői hivatal felállítása a-

ránytalanul költséges, és szükséges se volna — mielőtt előterjeszteni sziveskedjék. Kelt Budán a magyar kir. helytartótanáctól 1864 évi

Junius 27-én.

Péchy Ferencz m. p.

Ruby Antal m. p.

Összes kimutatása

Magyarország összes törvényhatóságainak területében létező községi erdőknek.

Megye	az erdő térsége		Megye	az erdő térsége	
	katastrális holdakban	öl		katastrális holdakban	öl
Abauj	14,036	485	Pozsony	7,242	605
Arad	5,472	1127	Sáros	4,733	1200
Arva	39,829	704	Somogy	24,838	956
Bács-Bodrog	1,710	1200	Soprony	29,579	559
Baranya	7,176	266	Szabolcs	2,519	1133
Bars	3,398	1045	Szatmár	24,565	1408
Beregh	24,823	86	Szepes	71,202	1172
Békés	1,114	240	Szolnok (közép)	10,650	1013
Bihar	51,280	742	Temes	—	—
Borsod	14,816	403	Tolna	1,812	—
Csanád	934	34	Torna	50	—
Csongrád	—	—	Torontál	126	228
Esztergom	4,075	988	Trencsén	39,434	203
Fehér	5,980	77	Turóc	19,228	1567
Gömör és k. Honth	30,395	831	Ugoesa	9,500	—
Győr	2,000	106	Ungh	2,254	800
Heves és kü Szolnok	6,180	600	Vas	73,900	1403
Honth	3,321	578	Veszprém	36,001	822
Komárom	3,159	405	Zala	37,186	756
Krassó	—	—	Zaránd	7,216	—
Kraszna	7,018	915	Zemplén	16,351	192
Liptó	18,281	537	Zólyom	18,111	800
Marmaros	292,008	1185	Szepesi XVI vár.	35,218	404
Mosony	1,635	937	Hajdu kerület	8,885	430
Nógrád	5,462	204	Jászkún kerület	—	—
Nyitra	33,151	506	Kövár vidéke	17,956	538
Pest	10,107	904	Összesen	1085820	527

Város	az erdő térsége		Város	az erdő térsége	
	katastrális holdakban	□ öl		katastrális holdakban	□ öl
Arad	—	—	Nagybánya .	31,708	72
Bakabánya . .	—	—	Nagyszombat .	—	—
Bártfa	5,960	—	Nagyvárad . .	—	—
Bazin	2,228	—	Pest	—	—
Bélabánya . .	2,261	800	Pécs	4,080	—
Besztercebánya	—	—	Pozsony . . .	5,292	1166
Bresznóbánya	5,903	—	Rúsztt	27	479
Buda	1,555	1216	Selmece . . .	—	—
Debreczen . .	45,595	—	Soprony . . .	12,811	532
Eperjes	2 353	506	Szabadka . . .	8 788	—
Esztergam . .	2,367	1153	Szabolcsa . .	2,862	960
Felsőbánya . .	4,942	—	Szatmár Némethi	8,075	—
Győr	139	330	Szent-György	2,903	670
Kassa	7,050	—	Szeged	5,843	—
Késmárk . . .	4,063	—	Székes-fejérvár	—	—
Kecskemet . .	4,057	1208	Szeben	1,829	381
Kismárton . .	149	749	Temesvár . . .	—	—
Komárom . . .	—	—	Trencsin . . .	99	—
Korpona . . .	7,486	—	Újbánya . . .	6,037	—
Köszeg	4,336	30	Újvidék . . .	693	880
Körmöczbánya	9,136	—	Versecz . . .	800	—
Libetbánya . .	8,234	—	Zilah	2,440	—
Lőcse	10,500	—	Zólyom	3,342	—
Modor	3,660	—	Zombor	575	—
			Összesen 230183 1532		

A kívánt útasítás és véleményezés kidolgozására egy három tagu bizottmány neveztetik ki; ezen bizottmány tagjai Wessely József alelnök, Vágner Károly és Rowland Vilmos, fölkéretnek ebbeli munkálataikat a legközelebbi választmányi ülésnek beadni; a titkárnak pedig meghagyatik úgy a magyar és német egyleti folyoiratok útján, valamint minden alkalmas módon az Erdészegylet tagjait felkérni, hogy véleményeiket ezen főfontosságú tárgyban mielőbb kijelenteni és beküldeni sziveskednének.

4.

Az Egylet titkára a XIV közgyűlés előrajzát illetőleg, egy, Schwarz Frigyes, cs. k. bányatanácsos és közgyűlési ügyvezető

úr kívánsága szerint összeállított tervet mutatott be, mely rövid vita után kiegészítve elfogadtatott.

5.

A XIV. közgyűlésen megvitatandó tárgyakul, az ügyvezető úr indítványának tekintetbe vételével az alább következő előrajzban felsorolt tételmények állapítottak meg.

6.

Az Egylet titkára Rowland Vilmos kijelenti, hogy a hozzá intézett tisztelő meghívásnak engedve az Árvai uradalmi erdők igazgatását átfogja venni, s így a titkárságot és a német folyóirat szerkesztését tovább nem fogja vihetni.

A választmány ezen lemondást sajnálattal veszi tudomásul. Mint-hogy azonban a választmány jelenleg még nincs azon helyzetben, hogy megnyugvással titkárt választhasson, s miután Thieriot, cs. k. erdőtanácsos úr a választmány kérésére kijelenteni szíveskedett, hogy a titkárság ügyeit, ha ezekben más tagok által erélyesen istápoltatik, a titkár kinevezéséig vezetni fogja, — választmány következő határozatokat hozott:

1. A titkárság Rowland erdőmester leléptével Thieriot erdőtanácsos úrnak adatik át.

2. Mack Ede tanár úr, tulajdon szíves ajánlata következtében segítségül fog lenni Thieriot úrnak a német nyelven intézendő egyleti ügyekben.

3. Hasonlóul Nagy Elek ügyvéd úr a magyar nyelven vezetendő ügyekre nézve, kinek eziránti készségét Gervay ügyvéd úr kilátásba helyezvén ez felkéretik Nagy Elek úrral a szükséges egyességre lépni.

4. Ezen ideiglenes működés a titkári hivatal végleges betöltéséig tart.

5. Ezen segítségért Mack Ede és Nagy Elek úrnak havonként külön-külön 25 ft. fog fizettetni; s az ezen intézkedésből eredő nagyobb kiadás végett a szükséges engedély a Selmeczi közgyűléstől utólag kikéretni.

7.

Az egyleti vagyon átadása alkalmával Smetáczek, Mack és Nagy urak fognak mint a választmány megbízottjai működni s gondoskodni fognak arról, hogy a netalán hiányos leltár kiegészítsék.

8.

Miután Thieriot erdőtanácsos úr késznek nyilatkozott a német folyóirat szerkesztését 200 ft évi díj mellett átvenni, a választmány ezt tetszéssel fogadván elhatározza:

hogy a közgyűlés utólagos helyben hagyása mellett a német folyóirat szerkesztése Rowland kilépte után az említett díj mellett Thieriot erdőtanácsosnak adassék át.

9.

Miután az egyesület jelenlegi bérlett helyisége a titkár lelépte miatt felmondott s így új helyiségről kell gondoskodni, Rowland úr vállalta magára egy új alkalmas helyiség felkeresését miről annak idejében a választmányt értesíteni fogja.

10.

Thieriot Albert, cs. k. erdőtanácsos úr jelenti, hogy alapító tagul kíván az egyesületbe fölvetetni s e célból kész a 100 forintnyi összeget készpénzben az egyesület pénztárába befizetni.

Ezen közlés általános örömmel fogadtatt.

11.

Ezek után Rowland egyesületi titkár közli hogy az ő fölhívása következtében Pozsonyváros közgyűlése 1861-ben egy Pozsonyban állítandó erdészeti iskola számára 100 ftnyi segédpénzt engedményezett, ennél fogva kéri a választmányt intézkedni, hogy ezen összeg az említett célra folyová tétessék.

A választmány felkéri Gervay urat ez iránt a szükséges lépéseket megtenni.

12.

A titkárság indítványára elhatározza a választmány az Állam-Déli- és Tiszavölgyi- vaspálya társulatok főigazgatóságaihoz, azon egyesületi tagok számára kik az idej közgyűlést meglátogatni akarják, a személy-szállítási díjak mérséklése végett kéréleg fordulni.

MEGHÍVÁS

A Magyar Erdészegylet f. é. Szeptember 5., 6. és 7-én Selmezbányán tartandó

XIV. közgyűlésére.

A Magyar Erdészegylet igazg. választmánya 1863-ik év November 5-kén tartott ülésében, a XIII. közgyűléstől nyert meghatalmazás folytán, a XIV-ik közgyűlés helyéül Selmezc cs. k. főbányavárost választá, s ezen gyűlés ügy vezetésével alulírottat bizta meg.

Ennek következtében bátorkodik az, az Egylet igen tisztelt tagjait valamint az erdészet és vadászat minden barátait e közgyűlésre meghívni.

Kétséget sem szenved, hogy a bányászati és erdészeti academia nagyszámú, az ország különféle részeiben szétszort növendékeinek nagyrésze felhasználandja ezen alkalmat, hogy rövidebb vagy hosszabb idő után kortársaival összejöhessen, s az erdészeti oktatás terén azóta történt előhaladásról személyesen meggyőződhessek.

Mint hogy előreláthatólag e közgyűlés számos látogatásnak fog örvendeni: felkéretnek mind azon tisztelt vendégek kik e közgyűlést becses megjelenésökkel megtisztelni szándékoznak, hogy magukat ez iránt alulírottnál le később f. é. Augustus 20-ig jelentsék, hogy elszállásolásukról illőleg intézkedni lehessen.

Az ország déli részeiből jövő látogatók kik Esztergomig vagy Esztergom-Nánáig a gőzhajón vagy gőzkocsin utaznak jól fogják tenni ha magukat az Esztergom-Nánai indóház vendéglőjében jelenteni fog-

ják minthogy intézkedés fog történni, hogy az ottani vendéglős által a szükséges alkalmatosságok Selmeczig jutányos árak mellett kiállítassanak.

Minthogy az Egylet központi igazgatósága az illető vasutak igazgatóságait a személyszállításibér mérséklése végett megkereste; ne terheltessenek azon urak kik a vasuton akarnának utazni, a szükséges igazolási jegy végett idejekorán az Erdészegylet titkárságához Pozsonyba fordulni.

Azon biztos reményben, hogy e közgyűlés a leglátogatottabbak közé fog tartozni, szívélyesen üdvözlöm az erdő minden pártfogóit és barátait, — *szerencse föl!*

Selmecz, Julius 10-én 1864.

A XIV. közgyűlés ügyvezetője

Schwarz Frigyes,

cs. k. bányatanácsos és az erdészeti-tan tanára.

A Magyar Erdészegylet f. é. 5., 6. és 7-én Selmecezen tartandó

XIV. közgyűlésének

ELŐRAJZA.

☞ A bejelentési hely, hol a szállások kijelölése végett minden t. egyleti tag és vendég személyesen megjelenni kéretik, a Fritz-féle ház I-ső emeletében az academiái rajzteremben van, és September 4-én 8 óraker reggel nyitattik meg.

Vasárnap September 4-én délután 5 óraker üdvözlő összejövetel a „zöld fához“ czimzett kert helyiségeiben.

Hétfőn September 5-én reggel 8 órától 11-ig gyűlés; 11-től 1 óráig az erdészeti fűvészkertek, valamint az erdészeti tanintézet helyiségeinek és gyűjteményeinek megtekintése. Délután 1 órakor kirándulás a Szklenői fürdőbe és útközben az úthoz közel eső állabok megsejmlélése. 3 órától 5-ig közös ebéd. 5 órától 8-ig kirándulás a Geletneki kőbányáig és vissza Szklenóra. Estve visszamenés Selmeceze.

Kedden September 6-án reggel 6 órakor összejövetel a felső piacon a hajdani bányabíróság épülete előtt. Az Academiai könyvtár megtekintése után kirándulás a jegenyefenyvesei végett érdekes Hodrusbányai völgybe, és megsejmlélése a *Bostrichus curvidens* által ott megrongált állaboknak; ezután a garam völgyön át a Vichneyi fürdőbe ebédre; végre visszautazás Selmeceze s egyszersmind megtekintése az útbaeső állaboknak.

Szerdán September 7-én reggel 7 órakor összejövetel a Kamaraházban, kirándulás Stefultón Ilián és a herczeg Kóburgi erdőségeken át Szt. Antalba; ott 3—4 óra hosszan tartó ülés. A közös ebéd után kirándulás az erdész-academia pagonyába, és búcsú-összejövetel Kisz-hüblén.

A tanácskozás alá jövő tárgyak következők:

1. Tétel. Közlések és tapasztalatok az erdömivélés és erdőgazdasági üzem teréről, nevezetesen értekezés a kopár erdei tisztások és más sovány földek értése körül tett kísérletek és nyert eredmények fölött; az erdei magvak gyűjtése épelése és csirkéességének tartóssága fölött; az erdők bánlása termése és jövedelme fölött, különös tekintettel a cserkéregre suskára makkolás és lombtakarmányra; időjárás viszonyok és erdőrongálások fölött általában.

3. Tétel. Miként rendeltessék el a községi erdőgazdaszat feletti szükséges államfelügyelet, és meddig terjedjen az illető állami közegek befolyása.

4. Tétel. A szű-rombolás leírása különös tekintettel a Selmeczi vidékre, és annak ellenszerei.

5. Tétel. A jegenyefenyő művelésének legcélszerűbb módja különös tekintettel Selmecz vidékére.

6. Tétel. A különféle szenítési módok összehasonlítása, eljárásra költségre és a kihozott szén-mennyiségre nézve, különös figyelemmel a Selmecz vidékén dívó szenítési módokra.

7. Tétel. A különféle faeladási módok körül tett tapasztalatok előadása.

8. Tétel. Tapasztalatok a különféle faemek tartósságáról a bányaművelésnél.

A Keszthelyi gazdasági tanintézet.

Mi sem akarjuk elmulasztani a P. N. 170, és a G. L. 30-ik száma után t. olvasóinkkal azon örvendetes hirt közleni, hogy a Keszthelyen tervezett gazdasági intézet valószínűleg még ez év folytán meg fog nyilni. Ezen intézet főkép azért nyilhatik meg korábban mint a Debreczeni vagy Kárpátalji (Rimaszombati?) mert nagyszerű, sok idő és pénzbe kerülő építkezésekre szüksége nem volt. T. Zala megye Keszthelyen lévő egyemeletes házat és raktárát, Keszthely városa pedig egy raktárát mintegy 6 hold földdel ajándékozta az intézetnek; ezen épületeknek az intézet céljára való átalakítása még ez ősszel be lesz végezve. A legszükségesebb mintegy 180 kat. holdra terjedő földterületet m. Gróf Festetics Tasziló úr engedte át igen csekély haszonbér mellett; a Keszthelyen fennálló vinczellér-képezde 13 holdas kertjét pedig az illető társulat az iskolának ajándékozta; ezen kert valamint a földek már át is vannak véve, s így ha véletlen akadályok föl nem merülnek remélhető hogy valahára azon ifjaink is kik a német nyelvet nem bír-

ják, fognak a hazánkra nézve legfontosabb tudományból, a mezőgazdaságból, nyilvános oktatást nyerhetni. A mint rebesgetik a Keszthelyi intézet igazgatójául, a mezőgazdasági irodalom terén ismert Erkövy Adolf úr van kiszemelve. A G. L. nyilvános felszólítást intéznek azokhoz kik ez intézeten tanári állomásra folyamodni akarnak, hogy bizonyítványaikat készen tartsák, hogy annak idejében folyamodványaikat haladék nélkül benyujthassák.

Fölvívás a községi erdők fölötti felügyelet érdekében.

A nm. magyar kir. Helytartótanács a községi erdők fentartása és okszerű kezelése valamint egyáltalában a faültetés előmozdítása érdekében közelebb kétrendbeli üdvös lépést tett.

Először a fatenyésztés sikeres előmozdítása végett az alföldön, két közültetményi felügyelő állomást alapított s ezen állomásokra a csődöt a Sürgöny f. é. 129-ik számában tételé közzé.

Másodszor, a mint a jelen füzetünkben közölt választmányi jegyzőkönyv 3-ik pontjából kitetszik felszólítá az Erdészegyletet terjesztené elő minélhamarabb abbeli véleményét, hogy tekintettel a községi erdők jelen kiterjedése és fekvésére nézve hány kerületi erdőmester lenne fölállítandó, miután ilyeneket minden megyében alkalmazni igen költséges volna; és hogy továbbá ezen hatósági közegek mily hatáskörrel és utasítással lennének ellátandók. Az Erdészegylet e m. kivánságnak tehetsége szerint megfelelni kívánván egy 3 tagu bizotmányt nevezett ki ezen előtejesztés kidolgozására. E bizotmány

az ügy szerfeletti fontosságát fölfogva ezennel az érdeklött egész magyar szak- és birtokos közönséghez azon hazafini kéréssel fordul, hogy mindazok kik e tárgy nagy horderejű fontosságától áthatva annak taglalásába bocsájtkozni hajlandók volnának, kegyeskednének a hazai körülményekből merített ebbeli véleményöket minélelőbb az Erdészegylet titkárságának Pozsonyba beküldeni.

Az erdészeti államvizsgák 1864-ben a szokottnál későbbben fognak tartatni.

Hozzánk intézett több rendbeli tudakozódásból tudjuk, hogy az erdészeti államvizsgára készülő erdészjelöltek nagy zavarban vannak a végett, hogy a magyarországon tartandó erdészeti államvizsgák ez idei határideje még ki nem hirdettetett, minélfogva több fiatal erdész folyamodását az államvizsgára való bocsájtás végett, Bécsbe akarja intézni azon hiedelemben, hogy Magyarországon ez idén erdészeti államvizsgák nem fognak tartatni. A „Sürgöny“ f. é. 175-ik számának „Napi újdonságok“ rovatából azonban azt olvassuk, hogy az erdészeti államvizsgák némi módosítása még az idei államvizsgáknál szándékoltván alkalmaztatni, ezeknek megtartása a szokottnál valamivel későbbre halasztatott.

Tulajdonos kiadó és felelős szerkesztő: **Vágner Károly.**

Főmunkatárs: **Divald Adolf.**

Selmecz', 1864. Nyomatott LORBER FERENCZ-nél.